

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș — „SOLIDARITATEA” Sibiu

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci, cooperative și întreprinderi Lei 20.000.—; pentru particulari Lei 5000.—; pentru funcționarii publici și particulari Lei 3000.—; Abonament de sprijin Lei 50.000.—, în străinătate Lei 10.000.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 200

Fondator: Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Redactor responsabil: Dr. Mihai Veliclu

SUMARUL: *Alden Ovidiu Dumitru:* Circulație economică. — *Ing. Gh. Brânduș:* Tot despre colegiul economiștilor. — *** O mărturisire care trebuie reținută.* — *Dr. Eugeniu Munteanu:* În amintirea unui funcționar de bancă: Gheorghe Cușuta. — Bibliografie. — Aviz.

Circulație economică

Stagnarea actuală a afacerilor economice ca o consecință firească și din motivul defecțiunii circuitului economic, impune atât cercetarea mijloacelor de redresare, cât și cunoașterea problemei pentru o mai bună desfășurare a activității economice în viitor.

Cu toate că studiul problemelor economice tratează această chestiune într'un capitol următor factorilor economiei și producției de bunuri, importanța ei rămâne strict legată de atențiunea ce se acordă capitolelor precedente.

Prin circulație economică se înțelege mișcarea bunurilor dela locul de producție la locul de desfacere pentru consum. Această definițiune clasică corespunde practic simplei deplasări a bunurilor, iar teoretic rezumă elementele de compunere și funcționare a sistemelor de distribuție și circulație a bunurilor.

Circulația economică implică studii asupra:

1. Distribuției;
2. Transporturilor;
3. Pieței; și
4. Mijloacelor de schimb.

Economia dirijată adaugă acestora și:

5. Raportul de sens al circuitului economic.

Orice producție de bunuri necesită un plan de distribuție care se întocmește într'o libertate economică de întreprinzătorul respectiv. În economia organizată și dirijată acest plan se conține de către Stat, iar aplicația lui se controlează prin organele sale anume constituite.

Planul de distribuție a bunurilor în economia libertară se stabilește ținându-se cont de legile naturale economice cari influențează asupra rentabilității maxime. Un asemenea plan va urmări în primul rând atacarea locurilor sigure pentru plasarea bunurilor și unde oferta rămâne sub nivelul cererii.

În economia dirijată planul de distribuție va avea în vedere îndreptarea bunurilor spre locurile de consum fără a se căuta dacă acestea oferă o rentabilitate deosebită producătorului. Prin urmare fixarea unui astfel de plan se face din punct de vedere social.

Problema transporturilor intervine în momentul mișcării bunurilor. Ea se des-

leagă cu atât mai ușor cu cât mijloacele comunicative sunt mai variate și oferă rapiditate și siguranță.

Piața ca loc de desfacere spre consum a bunurilor trebuie sondată anticipat. Ea este în strânsă legătură cu mijlocul de schimb ce practică. Cunoașterea pieței asigură distribuitorului posibilități avantajoase la plasarea bunurilor și în același timp la aprovizionarea lui cu produsele de care are el nevoie. Observând jocul cererii și ofertei pe o anumită piață, ingeniozitatea spiritului său comercial îl va conduce la utilizarea și a sistemului potrivit de vânzare liberă sau forțată. Va putea întreprinde măsuri de ocolire a concurenței după cum va putea încerca o luptă cu succes.

Situația de stabilitate sau instabilitate a monedei trebuie de asemenea avută în vedere. O piață poate oferi la un moment dat mijloace de schimb variate. Distribuitorul va căuta acela la care găsește conveniență, monedă când se bucură de valoarea ei circulatorie sau o altă marfă pe care găsind-o din abundență la prețuri minime, o socotește avantajos de plasat într'un loc cu cerere insistență.

Raportul de sens al circuitului economic interesează actualmente în mod deosebit. Și de fapt, având în vedere structura actuală a economiilor naționale în care Statul depășește limitele conducerii politice, intervine cu măsuri de dirijare economică în activitățile private și urmărește scopuri sociale colective, sensul mișcării de bunuri nu mai poate rămâne a se săvârși conform intereselor individuale.

Sensul mișcărilor de bunuri nereglementat concludă însă la desordine economică și stagnare de afaceri. Vieașa

noastră economică evidențiază acest aspect și de aceea nevoia măsurilor de neîntârziată revenire se impune celor competenți. E suficient să amintim în această privință eroarea de dirijare făcută, nefinându-se socoteală de raportul de sens prin blocarea de cantități importante de mărfuri, însumând valori mari. Senzația economică simțită prin această stocare indică o dublă eriză; de mărfuri și numerar. Mărfurile acestea închid sume enorme cheltuite prin producerea lor iar tardivitatea desfacerii lor întârzie recuperarea numerarului necesar activităților productive pentru continuarea procesului de fabricație. Deranjamentul economic ce produce vieții economice generale asemenea stopări în circuitul mărfurilor se poate evita printr'o reglementare eficientă scutită de complicația birocratică ce se practică astăzi. Dar nu numai blocarea de mărfuri derutează vieașa economică stânjenind circulația, se mai poate aminti în această privință sensul opus ce se ordonă în deplasarea bunurilor. Ajungerea de mărfuri la locuri lipsite de consum imediat încercă valoarea lor cu spese inutile și întârzie valorificarea lor. Deducem din cele expuse că distribuția bunurilor condiționează o normală circulație a lor, ea este premiza raportului de sens în circuit.

Problema circulației bunurilor prezentând importanță netăgăduită în vederea redresării actualei înșepeniri de afaceri, pretinde așa cum am amintit la început, atenție la cercetarea și reglementarea ei potrivit condițiilor existente de producție și consum.

Neglijarea cunoașterii ei îndeaproape ne îndepărtează de măsurile eficiente a le cui boala acută azi și cronică mâine.

ALDEA OVIDIU DUMITRU.

Tot despre colegiul economiștilor

S'a repus de câțiva vreme în discuția publică un proiect de lege tinzând la organizarea economiștilor. Zicem s'a repus, pentru că el se desbate mai mult sau mai puțin de câțiva ani încoace. E adevărat că nu sub această formă, dar în fond a rămas tema primordială: licențiații academiilor comerciale se consideră

singuri în drept să fie economiști. Se pare chiar că față de formulările anterioare, a intervenit o oarecare moderație. În desbaterile anterioare se căuta și un titlu și se mersese la acela de inginer economist. De astă dată titlul de inginer s'a lăsat la o parte, dar s'a menținut atributul care-l definea.

De sigur că nu noi vom fi aceia cari să negăm rolul cunoștințelor economice în vieța publică și privată. Dar tocmai dela acest rol plecând, îndată după primul războiu mondial s'a legiferat precum era și firesc, într'o epocă în care organizarea metodică se impunea pe toate planurile, Corpul Contabililor, al cărui aport în această direcție era indispensabil. Fără știința și munca lui, funcționarea vieții economice pe baze științifice nu se poate concepe. De o ireproșabilă îndrumare contabilă au nevoie toate domeniile de manifestare umană, am putea spune, chiar dacă ele nu sunt de natură lucrativă cum ar fi: asociațiile culturale, profesionale, religioase, etc. Cifrele guvernează lumea și numai buna lor cunoaștere și interpretare poate să promoveze o existență sistematică, metodică și bazată pe realități concrete. Acest rol de a sistematiza cifrele și valorile materiale în cadrul unor acțiuni colective, dacă nu și în cele individuale, îl are fără îndoială contabilul. Importanța acestui rol este atât de mare, încât fără cunoașterea și categorisirea precisă a cifrelor și valorilor menționate, nu numai că nu se poate face un pas înainte, dar se poate ușor năruia o înfăptuire oricât de solidă.

Este adevărat că în noțiunea de contabil nu s'au cuprins numai licențiații academiiilor comerciale, ci au putut și pot încă intra și absolvenții liceelor comerciale. Mai mult decât atât, până de curând, contabili puteau deveni și persoane fără studii comerciale. Dar acest fenomen s'a petrecut în determinarea oricărei profesii, atunci când s'a căutat ca ea să fie organizată și definită pe cale de lege. El este și natural, dacă se are în vedere că legea consacră o stare de fapt în cuprinsul căreia situația reală trebuie să fie încadrată. Așa s'au petrecut lucrurile cu toate profesiunile atunci când ele au fost legiferate, căci întâi s'a format profesiunea și s'a simțit nevoia ei și numai mai târziu a intervenit legea ca s'o definească în interesul armonizării sociale și al progresului general. Nu se putea desconsidera rolul acelor cari până la determinarea pe cale legală a unei profesii, contribuiseră mai mult sau mai puțin la organizarea specialității respective și o aduseseră la un stadiu când această organizare se cerea aprofundată.

De aceea s'au creat excepțiuni dela regula generală. De sigur ele nu sunt decât tranzitorii. Pe măsură ce vremea trece și cei exceptați se împușinează, profesiunea legiferată se afirmă ca metodă de lucru și prestigiu prin activitatea celor dotați, încât chiar dacă excepțiunile ar

dăinui, ele nu mai pot face față cerințelor și se pierd ca forță de afirmare. Rămâne astfel în lumina activității grupul care, prin nivelul pregătirii intelectuale este în stare să disece problemele, să scoată la iveală aspectele lor caracteristice și să le prezinte apoi societății ca pe niște reguli de bună organizare pe cari ea apoi să le utilizeze ca bunuri câștigate. Așa înțeleasă noțiunea de contabil, ea devine prin însași manifestările sale spirituale, o categorie profesională cu rol determinant și indispensabil în mecanismul activ al societății.

Dacă aceasta este fața adevărată a rolului contabilului, atunci se înțelege dela sine că breasla profesională respectivă trebuia la timp organizată. Era nu numai nedrept ci chiar periculos, ca într'o societate în care activitatea creatoare trebuia sistematizată și metodizată, profesiunea de contabil să rămână fără suport juridic și să se poată strecura în ea persoane care-și închipuie că este destul să știi să aduni, pentru ca să-ți dai titlul respectiv. Și legiferarea s'a și făcut. Statul a înțeles legitimitatea cerințelor de organizare modernă a manifestărilor productive și a dat pe mâna contabilului exclusivitatea investigării, interpretării și a sistematizării valorilor materiale cari compun patrimoniul unei colectivități creatoare în domeniul muncii omenești. Pentru cine vrea să lucreze efectiv, legea oferă un vast câmp de mișcare și apără profesiunea în reale chipuri de năvala intrușilor și a nechemațiilor.

Dar se socotește după felul cum se prezintă încercările că legea care definește și protejează titlul de contabil nu este suficientă și se cere o lege a economiștilor. Așa cum a fost prezentată în anteproiect, legea ridică obiecțiuni multiple. Consiliul legislativ însuși a fost pus în încurcătură atunci când i s'a cerut avizul, căci după cât se pare, nu poate să definească o profesiune a economiștilor. Nu mai vorbim de cuprinsul legii ca atare care creiază exclusivități nejustificate în beneficiul unei categorii de proprietari de certificate de studii.

Discuțiunile controversate cari se duc pe această temă, au atins aspecte diferite. Lăsând la o parte imposibilitatea definirii juridice a noțiunii de economist, s'a trecut la examinarea textului legii din punct de vedere politic și social, iar în această direcție unii îl găsesc democratic, alții nedemocratic. În fine s'a constatat că anteproiectul tinde să legifereze o stânjenire a activității particulare și publice, deoarece beneficiarii lui își arogă dreptul exclusiv de a ocupa posturi de conducere în

ierarhia deliberativă și executivă a organismului economic public și privat.

Noi nu ne vom lega de multiplele considerațiuni cari stau la baza criticei proiectului, nici nu ne vom ralia la concluziunile Consiliului legislativ că profesiunea de economist nu poate fi definită juridicește, ci vom constata pur și simplu că a fi economist nu constituie o profesiune. Economist se poate numi cineva care prin studii laborioase a pătruns tainele vieții economice, a descifrat legile ei și a stabilit principii generale pe cari știința le-a acceptat ca valabile. Dar pentru a ajunge aici nu este necesar ca cineva să aibă numaidecât studii economice, sau dacă este necesar, nu este totuși suficient. Studiile economice dau o pregătire pentru o anumită îndeletnicire, așa cum studiile de știință sau de istorie dau pentru altele cari însă nu implică aprioric și facultatea exclusivă de a gândi, spre a face noi descoperiri cari să îmbogățească patrimoniul spiritual

al omenirii, sau măcar al națiunii. A fi economist, istoric sau om de știință presupune o vocație specifică, o minte excepțională care să aprofundeze fenomenele cunoscute și să le amplifice, punându-le pe noi orizonturi și scoțând alte interpretări. Precum orice licențiat al academiei comerciale nu poate fi economist, tot așa nici orice licențiat în litere nu este literat. Economistul, omul de știință, literatul sunt persoane cari gândesc mai mult decât alții, iar dacă a gândi este apanajul lor, ei nu pot fi decretați și se nasc cu această însușire. Gândirea însă nu poate fi oprită pe cale de lege, decât dacă ne-am întoarce la timpurile inchiזורiale ale istoriei cari totuși s'au dovedit a fi neputincioase să o aresteze.

Dacă este așa, proiectul de lege al economiștilor păcătuiește fundamental și el nu poate fi niciodată operant. De aceea strădania celor cari vor să-l decreteze este zadarnică.*)

Ing. GH. BRÂNDUȘ

In amintirea unui funcționar de bancă: Gheorghe Cușuta

Se răresc rândurile acelor bărbați care au muncit cu râvnă și credință pentru promovarea marilor interese național-economice-financiare românești din Ardeal, din cele mai vechi timpuri.

Intre acești devotați ai muncii românești stăruitoare și tacite, a fost și Gheorghe Cușuta, originar din Sebeș-Alba, din o veche fruntașe familie a regiunii, decedat recent în Orăștie, în etate de 74 ani, fost între primii funcționari ai băncii „Ardeleana“ de aici, apoi al băncii „Dacia“, al cărui bun dirigitor a rămas până la moarte.

A muncit o jumătate de veac cu o râvnă rară, pentru emanciparea economiei-financiare a românismului de pe meleagurile istorice ale Orăștiei, luând parte activă și folositoare și la toate înfăptuirile naționale, culturale, bisericesti etc. ale Românilor din aceste părți.

A fost între cei mai vechi coriști ai inv. Ioan Branga și fondator al corului prof. Nicolae Prația, activ și conștiincios basist de forță al corului mixt bisericesc etc., iar în

calitate de secretar și contabil etc., al Consiliului Bisericei ort., a muncit cu o rară râvnă timp de 28 ani.

Și acest funcționar de bancă, nu a uitat de ce i-a fost mai drag în viață: Biserica ort. a neamului și corul mixt al Catedralei din Orăștie, cărora le-a testat din agoniseala sa, trumoasa sumă de câte 10 milioane Lei, fiecăreia...

Ce faptă măreață în aceste timpuri de mari prefaceri sociale!

La înmormântarea sa făcută după cuviință de iubitoarea soție, care l-a îngrijit pe patul suferinței, prohodul fiind oficiat de un sobor în Catedrală, au arătat figura luminoasă a marelui român credincios, d-nii: protopop Stanciu, prof. Iacob, av. Dr. Radu („Dacia“), primpretor Balomiri și prof. Nicolae Prația (Corul „Armonia“)

Așa a trăit, muncit în viață și a plecat dintre noi... un bătrân și cinstit funcționar de bancă... Odihnească 'n pace!

Dr. EUGENIU MUNTEANU.

*) **Nota Red.** In coloanele revistei noastre am crezut potrivit să publicăm diversele opinii ivite pe tema unui subiect — Colegiul Economistilor, — care interesează marea majoritate a cetitorilor noștri.

O mărturisire, care trebuie reținută

În articolul intitulat: *Trebuie înmormântat trecutul?* — se formulase concluzia aceasta: *Cine se grăbește să-și înmormânteze trecutul, riscă să-și pericliteze viitorul* (Rev. Econ. din 18 Mai 1946, Nr. 20—21).

Ne bucură că ni se dă ocazie să înregistram, ca un puternic răsunet din cercurile muncitorești, mărturisirea sinceră, făcută la 7 Iulie 1946, în numele acestor cercuri de către d-l inginer I. Cătuneanu, directorul *Fabricei de hârtie din Petrești* (jud. Alba).

Profitând de prasnica tărnosirii bisericii din Petrești D-sa a mărturisit o completă adesiune la *linia sănătoasă a tradiției autentice românești și creștine*, prin aceste cuvinte răspicate:

„*Voi să ne lăsăm călăuziți, în activitatea noastră, de principiile sublimе ale Evangheliei care pentru noi, muncitori în domeniul materiei, ar putea fi sintetizate în această expresiune: A nu lăsa spiritul să fie robul materiei, ci a face ca materia să devie instrumentul spiritului, spre desăvârșirea tuturor operelor de bine, de idealism și altruism.*» (Telegraful Român, Nr. 27—28 din 1946).

Asemenea mărturisiri, smulse din baierile inimii, ar fi de dorit să și le însușească prețindeni, în cuprinsul României, mulțimea muncitorilor de orice categorie.

Bibliografie.

D. Șandru, *Mocanii în Dobrogea*, București 1946, p. 230.

O excelentă monografie istorică, etnografică și culturală-economică a văzut de curând lumina tiparului prin hărnicia și priceperea deosebită a d-lui D. Șandru, asistent la Facultatea de filozofie și litere a Universității din București.

După îndelungate și scrupuloase cercetări pe teren, sporite cu toate indicațiunile bibliografice necesare și cu plastice amintiri povestite de către unii din cei mai în vârstă coloniști dobrogeni sau de către descendenți de ai lor, autorul a reușit să dea teoana aproape completă a îndelungatului și atât de rodnicului proces de penetrațiune a elementelor transilvane în regiunea dobrogeană. Inceputul acestui proces nu poate fi precizat cu date cronologice, fiind el atât de vechi ca însuși îndeletnicirea predilectă a fiilor poporului român dela munte, îndeletnicire înfățișată de următoarele versuri ale cântecului clobănesc, relativ la transhumanța turmelor de oi, dela Munte la Mare:

*Vara le vâra
În poeni de munți
Cu vârfuri cărunți;
Iarna le iarna
Colo 'n depărtare
În prundiș de Mare... (p. 152).*

Prin aceste migrațiuni periodice elementul clobănesc-transilvan formând legătura între lo-

cutorii dela munte și cei din câmpia dunăreană, a contribuit esențial, din vechi timpuri, la înjghebură și perpetuarea unității de grațu și de suflet române. După ce locurile de pășunat începuseră a se strămăta și reduce în cuprinsul Transilvaniei, emigrarea spre Dobrogea s'a intensificat, iar după alipirea acestei provincii, în urma tratatului dela Berlin (1878) la teritoriul Regatului, s'a inaugurat un proces de colonizațiune aproape sistematică. Opera constructivă și civilizatoare a Mocanilor, precum și contribuția lor la dezvoltarea economiei agricole, a comerțului și a vieții culturale-religioase românești e înfățișată în chip documentat și amănunțit, citându-se cu date exacte culesse fie din felurite publicațiuni, fie din cercetări personale la fața locului o mulțime de familii transilvane cu indicarea exactă a turmelor de mil de oi, a herghelilor de sute de cai, precum și a întreprinderilor comerciale și industriale așezate la temelia progresului economic dobrogean. Nu este o exagerațiune în afirmația că acești coloniști transilvani, prin vrednicia cărora a fost civilizată și româniată Dobrogea, au realizat aici „o istorie care are ceva din pateticul pionierilor din vestul Americii”, fiind satele mocănești „așezări temelnice făcute de oameni, care au știut să fie stăpânii locului unde s'au așezat, să cucerească spațiul pentru ei și pentru neamul cărui aparțin, amintind energia străbătătoare și metodică a legionarilor și coloniștilor romani”.

Foarte prețioase sunt datele statistice, arătând contribuțiile județelor și satelor transilvane la această importantă operă de activitate națională dobrogeană. Cele mai impunătoare contribuții sunt ale județului Brașov cu 2146 coloniști, Sibiu cu 1682, Făgăraș cu 1196, Trei Scaune cu 249, Alba cu 202, Turda cu 179, Târnava Mică cu 117, Târnava Mare cu 116. Iar dintre sate la locul întâi apar *Săcelele Brașovului* cu 500 coloniști, după care urmează *Săliștea Sibiului* cu 481, *Satulung* cu 434, *Sâmbăta* (jud. Făgăraș) cu 229, *Bran* (Brașov) cu 182, *Poiana* (Sibiu) cu 176, *Vale* (Sibiu) cu 154, *Tilișca* (Sibiu) cu 103, *Cernatu* (Brașov) cu 192.

În total, monografia d-lui D. Șandru despre *opera civilizatorie a Mocanilor în Dobrogea* se înfățișează ca o lucrare de model nu numai prin materialul bogat și instructiv, strâns cu atâta trudă, dar și prin expunerea clară, sobră și riguros documentată.

I. L.

* * *

Costin C. Hirleşeu, *Aspecte ale problemei monetare contemporane.*

În revista „*Analele Economice și Statistice*” din București 1946, (p. 151—170) a apărut acest studiu, al cărui autor luând în cercetare situația monetară atât de sdruncinată în urma celui de al doilea războiu mondial, arată că economia națională bolnavă din timpul de față nu se va putea întrema fără sprijinul unor monete sănătoase. Instabilitatea monetară, cauzând pretutindeni grele suferințe, însăși organizația mondială a Națiunilor Unite va trebui să purceadă neîntârziat la înlăturarea haosului, creat prin dezechilibrul monetar introdus de războiu în viața economică. S'a spus pe drept că nu există mai mare fabricant de monedă decât războiul, nici inflație mai gravă decât cea provocată de conflicte armate și de consecințele lor. În deosebi acești factori contribuie la sbrucnarea și sdruncinarea încrederei în valoarea ei ca instrument de schimb: 1. sporirea volumului de circulație monetară; 2. scăderea volumului de bunuri destinate consumului; 3. supraevaluarea unor bunuri față de altele și 4. deprecieră psihologică a monetei. Ca exemplu clasic de inflație este citat cazul din Germania anilor 1914—1923. După 1-a inflație, cauzată de războiu, a urmat a doua, determinată de plata reparațiilor și închețată printr'un haos fără precedent, deprecându-se moneda nu numai din și în și, ci din oră în oră. „În anul 1923 erau angajate pentru imprimarea de bancnote 133 de tipografi cu 1783 mașini, iar peste 30 fabrici de hârtie fabricau numai hârtie pentru Banca Reichului” (p. 155). Fînd înlocuită moneda, la sfârșitul anului 1923, cu Rentenmark,

pentru o astfel de marcă nouă se cerea la schimb 1 trilion de mărci vechi.

Întâitul războiului mondial a costat 186 miliarde dolari, al 2-lea 666 miliarde, fără să fie cuprinse în cifra aceasta datele din toate țările beligerante... Circulația monetară a sporit până în Septembrie 1944 de 14 ori în Bulgaria, de 5 ori în Franța, de 5 ori în Turcia, de 9 ori în Ungaria, de 14 ori în Italia, de 6 ori în România... În Grecia prețul alimentelor a sporit de 1 milion de ori, ajungând oul de la 2 drahme bucata la 500.000 drahme, iar un costum de haine de la 3000 drahme la 8 miliarde. Dacă ar spor și salariul, adică prețul muncii, în egală măsură cu prețul alimentelor și al hainelor, ar putea fi evitate consecințele grave ale inflației. Dar nu e cazul. „A devenit banală imaginea prețurilor, care se urcă cu ascensorul, în timp ce salariile se urcă pe scară... dibuind prin întunec și încercând de câteva ori fiecare treaptă. Această imagine arată însă o situație reală; scăderea progresivă a nivelului de viață al salariatului, tot mai aproape de limita mizeriei fiziologice... Este drama salariatilor, că nu văd altă soluție decât sporirea salariilor, deși știu din experiență proprie, că această soluție nu soluționează nimic”. E o iluzie, care le agravează situația reducând în realitate și mai mult puterea de cumpărare a monetei depreciate. Soluția e în mâna guvernelor și a popoarelor. Restabilirea echilibrului economic e o problemă națională, iar problema stabilizării este „în deosebi internațională” (p. 158—159). Nu e o problemă exclusiv economică, ci și politică. După 1-ul războiu mondial s'a încercat restabilirea echilibrului economic pe temelul etalonului aur — „adus înapoi de încrederea lumii întregi”, izgonit apoi „ca netrebnic, de lumea întreagă” (p. 164).

La întrebarea: *Ce va fi mâine?* autorul mărturisește că e greu de dat un răspuns, fiind el în funcție de regimul politic ce urmează să fie dominant după închețarea păcii mondiale. Subliniază totuși două certitudini: 1. indiferent de regimul politic viitor „o întoarcere imediată la moneda de tip liberal (etalon-aur) nu este cu putință” și 2. lumea nu dorește să vadă generalizându-se „sistemul monetei fără garanție materială”. Aceste două certitudini rezultă din deciziunile reprezentanților celor 44 națiuni, care în conferința de la Bretton-Woods (U. S. A.) în 1944 au respins propunerea pentru crearea unei monete internaționale, păstrând funcțiunea de până acum a monetei naționale, recunoscând etalonul-aur ca „termenul de comparație pour excellence al valorilor” și dând țărilor doritoare să-și echilibreze balanța de plăți, posibilitatea de a

se împrumuta dela un „fond monetar internațional“... În concluzie, înfățișează autorul etalonul-aur, conceput la Bretton Woods, ca un fel de „metis (corectură), născut dintr'o mamă de rasă liberală și dintr'un tată, dacă nu socialist, în orice caz dirigist“... Soluția dela Bretton-Woods este, fără îndoială, o soluție de compromis, însă un compromis, care simpatizează mai mult cu sistemul etalonului-aur decât cu acela al etalonului-hârtie (p. 169—170).

**

* * *

Alex Herlea, *Generalizarea gajului civil*. Brașov 1946.

În cuprinsul acestui studiu cercetează autorul natura și feturile dreptului de gaj (civil, comercial, agricol, industrial). Dreptul acesta, definit ca drept real asupra unui bun străin — *jus in re aliena* — fusese înfățișat în codul civil austriac, rămas în vigoare în v'eața juridică a Transilvaniei până la data de 15 Septembrie 1943, în acești termeni: „Dreptul pământului este acel drept real, care se dă creditorului în scopul de a-și putea câștiga îndeștarea (de a se putea achita) din vreun bun, dacă obligațiunea nu s'ar satisface în timpul fixat. Bunu), asupra cărui se cuvine creditorului acest drept, în genere se numește pământ (zălog)“.

După o analiză succintă a particularităților juridice, inerente diferitelor categorii de gaj, în concluziunile studiului se exprimă desideratul relativ la perfecționarea normelor juridice prin generalizarea gajului în toate sectoarele de activitate economică, unificând în cadrele dreptului civil dispozițiile privitoare la gaj și făcând să pătrundă în cunoștința publică aceste dispoziții unificate ca norme „atât de necesare în v'eața modernă, în care aspectul economic este dominant“.

Autorul, cunoscut din numeroase alte publicațiuni de drept civil, împlinind și misiunea de profesor universitar, suplinitor al catedrei rămase vacante prin moartea regretatului titular Dr. Ioan Mateiu, dă dovadă și în acest studiu, ca și în altele, de spirit pătrunzător și de apreciable talent de a expune clar și atractiv chestiunile juridice, adeseori destul de complicate.

**

* * *

Dr. Cornel Dobrotă, *Întreprinderi românești în Transilvania*, București 1946, pg. 48, format mare.

Lucrarea prezentă publicată în revista oficială „Economia Română“ va trezi un interes deosebit pentru v'eața economică transilvană. E prilejuită de împlinirea a 50 ani a băncii sătești

„Mielul“ din Potana-Sibiului și e întocmită de un fiu al acestui sat sau, cum așa de frumos se exprimă autorul însuși :

„A contribuit la apariția prezentei lucrări și un profund devotament față de comuna mea natală, Potana Sibiului, care își datorește înflințarea, dezvoltarea și înflorirea la care a ajuns, economiei de oi, precum și față de această întreprindere de credit, unde mi-am câștigat primele cunoștințe practice, bancare și contabile și în carele căreia regretatul meu părinte, preotul lite Dobrotă a funcționat — în timpul ei de prosperitate — ca președinte și director timp de peste un sfert de veac“.

Deși ea foarte surorile ei din „Solidaritatea“ a cunoscut o perioadă de prosperitate cu punctul culminant în 1910 și o perioadă de deprestare cu punctul culminant în 1934.

Astăzi când ne găsim la un început de eră nouă în v'eața bancară și economică, ne interesează cauzele prosperității să le adoptăm și cauzele deprestării, pe care să le îndepărtăm.

Cauza primă a prosperității; munca desinteresată și devotată a poporului din partea preoților și învățătorilor, alți preoți Dobrotă și învățătorul Georgescu, care a făcut ca și Disarion Roman la Viena, practică în Sibiu la Banca „Albina“ timp de o lună, (pag. 30) pe cheltulală proprie.

Această politică de economii a fost continuată de către conducătorii băncii, în tot timpul funcționării întreprinderii, dar mai ales la începutul activității, când consilierii, cenzorii și funcționarii au lucrat în mod cu totul desinteresat, fără să li se plătească vreo remunerație pentru munca depusă. Abia în „raportul anual“ către adunarea generală a acționarilor din 16 Iulie 1892, când, sunt prezentate „raționamentul cu toate conturile sale“ se propune a se împărți drept remunerație membrilor din consiliul de administrație fl. 29.29 și „oficialilor societății“ fl. 105.51. (anul înflințării 1891).

La a patra adunare generală a acționarilor din partea conducerii culturale a băncii noastre s'a trimis un propagandist, care a ținut o frumoasă și convingătoare „discuțiune“ tipărită apoi la Sibiu în anul 1896, probabil trimisă apoi la toate băncile existente, atunci circa 50 la număr, în care se spune :

„Astăzi această situație favorabilă a economiei noastre a dat mult înapoi și nu vă poate asigura nimene, că nu va degenera și mai mult. Dacă aceasta s'a schimbat, nu este ertat să stăm cu mâinile în sân, așteptând „timpuri mai bune“.

Prin urmare locuitorii sunt povățuiți să nu desconsideră celeia te ocupațiuni, acei cu mai bună stare sunt îndemnați să trimită pe unii din fiii lor la „școli mai înalte, iar ceilalți să-și aplice la tot felul de ocupațiuni făcându-i buni negustori, buni meseriași“ să fie făcuți „apoi de a putea trăi în oricare parte l-ar destina soarta“.

„Aceste îndrumări folositoare sunt admirabil rezumate în următoarele cuvinte : „Așa dară mai multă școală, mai multă variațiune economică, mai multă activitate, mai multă asociere și spirit reciproc“.

De remarcat că aceste sfaturi nu se referau numai la scopul egoist al sporului depunerilor, ci îmbrățișeau programul „Asociațiunii” bazat și el pe indemnul șaguntan spre „meserie”. „Asociațiunea” era deci prezentă, de altfel se știe că sufletul vieții bancare atunci, Partenie Cosmo, era în același timp vicepreședinte permanent al „Asociațiunii”.

Arătând ce era și nu mai este, am început să arătăm și cauzele declinului. Nu mai avem propagandiștii bancari, ca Petra Petrescu, căci el e de sigur autorul „Disertațiunii” publicate chiar în anul când a publicat „Compasul Românesc” și ceva mai târziu prima monografie a „Albinei”. Sper că în proxima monografie a sa va face dreptate și acestul neobosit luptător, pe nedrept trecut sub tăcere prea odesea.

Mai sunt și alte cauze, unele cu rădăcini încă înainte de 1910. „Revista Economică” încă din 1907 dă alarma:

„Cu și fără cunoștința trebuințelor noastre, cei mai mulți dintre noi lucrăm de capul nostru. Chiar în localități, unde există o bancă românească fondăm a doua și a treia, fie pentru că unii nu putem intra în direcțiunea celor existente, fie pentru că alții, ajunși odată într'un directoriu, cred că nesmintit trebuie să rămână toată viața acolo...” (pag. 23).

În această greșală a căzut și Polana încă dela 1807, când se face a doua bănească „Mărgineana” pentru ea la 1924 să se mai adauge și a treia „Păstorul”.

La aceasta se mai adaugă și cele trei neajunsuri de forță majoră, două războaie și convulsivitatea dela 1934.

Anul 1940 este începutul reculegerii, fuziunea celor trei în noua bancă „Polana” și încetarea „concreției deopotrivă pögubitoare, atât lor cât și clientelei lor”.

Această măsură nu va putea da roadele fără restul măsurilor, care au adus prosperitatea dela 1905. În primul rând propagandiștii „Asociațiunii” care trebuie să-și reia firul de unde a fost întrerupt, adică dela Cosciuc.

Apoi același grije maternă din partea bănelor mari pentru cele mici în interesul comun. Banca mică câștigă încredere în ea, iar banca mare își asigură și sporește clientela, fără de care nu mai este mare. Și toate acestea nu stând cu mâinile în sân și așteptând totul dela providență, ci plecând cât mai urgent la munca de reconstrucție.

Și aceasta cât mai temelnic, cât mai metodic, timpul având de data aceasta rolul negativ.

Să revenim acum la cifre: Nu toate prezintă realitatea exactă. Se arată, că la 1891, când s'a înființat „Mielul”, era a 19-a după capitalul social de 25.000 fl. Se uită că un bun sfert era nevârșat, deci nu mai putea fi a 19-a.

Aceeași situație la pg 23, unde se situază „Silvanța” și „Patria” înaintea „Ardelenet” deși știut este că multă vreme și chiar la 1896 ea se situa imediat în rang doi alături de „Victoria” și „Timișana” nu pe baza capitalului propriu ci pe

baza activului total. În materie bancară se știe că depunerile sunt indicative, iar nu fondurile proprii.

Se poate foarte bine urmări situația până la 1918 pe baza cifrelor comparative contabile și nu înțelegem de ce nu s'a continuat până la zi, așa cum a făcut această „Crișana” dela Brad în recenta monografie tot pe 50 de ani.

Adevăratul succes al băncii e cifra de o sută de mil de oi la patru mil locuitori, revenind în medie 25 oi pe cap de locuitor, sau de fiecare familie peste o sută oi. E o cifră neattinsă în țară la noi și poate nici în străinătate. Iar în realizarea programului șaguntan al meseriașilor, Polana are cel puțin o sută meseriași și comerțanți acolo pe loc, plus cei plecați al căror număr este de sigur cu mult mai mare.

Aceste două cifre fac azi mândria băncii semicentenare, chiar dacă bilanțul actual nu se mai ridică decât la câteva neînsemnate milioane.

Trebue să remarcăm că această monografie a unei bănci cu sediul într'un sat este unică nu numai în literatura noastră, dar chiar și în cea străină. Un singur caz am întâlnit, este monografia elvețiană a organizației cooperatiste „V. O. L. G.” pentru aceeași perioadă de 50 ani împliniți cu șase ani mai degrabă.

Că și bănețele noastre au fost tot cooperative bazate pe altruismul cel mai curat, o certifică un om de bancă de talia profesorului Victor Slăvescu *).

„Puterea capitalistă a bănelor românești din Ardeal și Banat se rezimă pe modestele gospodării țărănești, dela care adunau depozitele spre fructificare și cărora le acordau tot felul de credite. Cu excepția câtorva bănci mai răsărite, mai toate aceste institute de credit și economii erau așezate la țară în mijlocul gospodăriilor țărani, dela care își trăgeau puterile și pentru binele cărora lucrau”.

I. Gârbaeca.

Prima Ardeleană S. A. de Asigurări Generale, Sibiu.

AVIZ

Se aduce la cunoștință, că la tragerea la sorți a asigurărilor populare, care a avut loc la Direcțiunea Societății în ziua de 19 August 1946, în fața notariului public, au ieșit la sorți următoarele combinațiuni de litere și anume:

I) A. U. X.	III) D. U. W.
II) T. Q. M.	IV) D. R. O.
V) B. G. W.	

Diracțiunea.

*) Victor Slăvescu, *Organizația de credit a României*, 1832 pg. 852.